

Marti: «Hizkuntz aniztasuna behar legez kudeatuz gero, kultur iturria da denontzat»

Munduko mintzairei buruzko txostenaren garrantzia nabarmendu dute adituek

Gorane Agirre / Bilbo

Hizkuntz aniztasuna behar bezala kudeatuz gero komunitate orontzako kultur iturria eta bizikidetzaren harmonikarako aukera dela nabarmendu du Felix Martik, Linguapax-eko burua. Unesco munduko hizkuntzei buruz lantzen ari den txostenaren garrantzia nabarmendu dute nazioarteko adituek Bilbon.

HIZKUNTZEN aniztasuna deskribatzea, haien bilakara eta dinamika aztertzea eta herrialde bakoitzean dituzten arazoak azaltzea du helburu Munduko hizkuntzei buruzko txostenak, Unescok bi urte barru argitaratuko duen lanak. Txosten horren xedea, azken buruan, munduko hizkuntz ondarearen kudeaketa egokia egiten laguntzea dela azaldu zuen atzo Bilbon Paul Ortégak, Unesco Etxeko zuzendaria.

Txostena lantzen ari diren batzorde zientifiko zein teknikoko nazioarteko adituak Bilbon bildu dira azken bi egunotan, lanaren nondik norakoak eztabaidatu eta

Mundu osoko adituak bildu dira bi egun hauetan Bilbon. Argazkian, bileretako bat.

finkatzeko. Adituok lanaren beharra eta garrantzia nabarmendu dute.

Hizkuntz aniztasuna «gizateriaren ondarea da», Felix Marti Linguapax nazioarteko

batzordeko lehendakariak atzo esan zuenez. Gaur egungo gizartean, «azken urteotako joeraren kontra», hizkuntz aniztasuna zaindu eta berreskuratzearen aldeko

joera nagusi dela eta lan hori guztion erantzukizuna dela nabarmendu zuen Martik.

«Hizkuntz aniztasuna behar bezala kudeatuz gero, komunitate guztientzako

kultur aberastasunaren iturria da, baita bizikidetzaren baketsu eta harmonikarako aukera ere». Ildo horretan, hizkuntz aniztasuna babestea biosferarena babestea bezain garrantzitsua dela adierazi zuen Martik, «hizkuntza orok, hiztun gutxi izan arren, nazioarteko babes eta errespetua izan behar duelako».

Testuinguru horretan, txostena hizkuntz aniztasunaren ikuspegi orokor bat eskaini eta aniztasun hori modu egokian kudeatzeko tresna oso baliagarria izango dela azaldu zuen Martik: «Batez ere, hizkuntz komunitate ororen kultur kalitatea hobetzeko baliagarria».

Vigdis Finbogadottir Islandiako lehendakari ohi eta Hizkuntzetarako borondate oneko enbaxadoreak, bestalde, globalizazioaren ondorio arriskutsuez ohartarazi zuen egunotako bileretan. «Globalizazioak arriskuan dauden hizkuntzak desagertzeko ekar dezake, eta hori oso arriskutsua da. Hizkuntzak bitxiak dira, komunitateen nortasuna islatzen dute, eta haiek gabe mundua ez litzateke hain zirrargarria eta koloretsua izango».

Hizkuntza bat galtzea hondamendia dela azpimarratu zuen Vigdis Finbogadottirrek, besteak beste historian herrialde bat bere kultura eta hizkuntzarengatik gogoratua delako eta ez bere ondare ekonomikoagatik.

Carme Junyent • BARTZELONAKO UNIBERTSITATEKO IRAKASLEA •

«Hiztuna hezteak da hizkuntz aniztasuna babesteko bidea»

BARTZELONAKO Unibertsitateko irakaslea eta Afrikako hizkuntzetan aditua da Carme Junyent. Zenbat hizkuntza menderatzen dituen ez daki; benetan gozatu egiten du hizkuntz aniztasunaz hitz egiten.

■ **Zein da txostenaren ekarpenik garrantzitsuenak?**

Txosten honen bitartez, hizkuntzen egoerari buruzko diagnostikoa egin dezakegu, eta hori oso beharrezkoa da. Jakin badakigu munduko hizkuntzen % 90 mehatxatuak daudela, baina zehaztezina da zein neurritan dauden mehatxatuak edo zein etorkizun duten. Baina hori baino gehiago lor dezakegu: egoera ezberdin asko alderatuko ditugunez, proposamenak egin ahal izango dira.

Beraz, dauden esperientziez baliatuz nondik jo proposatu ahal izango dugu.

■ **Hizkuntzen egoera oso oso txarra dela ziurta daiteke?**

Bai, hala da, munduko hizkuntzen egoera, oro har, oso-oso txarra da, oso larria. Abiapuntu horretatik diagnostikoa egin eta egoerok arintzeko neurriak proposatu nahi ditugu.

■ **Hizkuntz egoera adina faktore izango dira, egoera horiek sortzen dituzten faktoreak denak. Baina dago denak lotzen dituen ezer?**

Azken 500 urteetan hizkuntzen kopurua erdira murriztu da. Zaila da faktore orokorrean hitz egitea, baina batzuk maiz agertzen dira:

esaterako, aldagetak komunitateko egitura ekonomikoan, kolonizazioa... Dena dela, nire ustez, gakoa ez dira kanpoko faktore horiek, horiei aurre egin diezaieketen hiztunak baizik. Hizkuntza ordezkatze prozesu guztietan aldatu egiten da hiztunek beren hizkuntzekin duten jarrera, desegokia den zerbait bezala ikusten hasten dira. Ordezkatze prozesuetan hiztunen jarrera oso garrantzitsua den heinean, hizkuntz aniztasuna babesteko bidea hiztunen heziketa da.

■ **Baina nortzuk dira hezi beharrekoak: hizkuntza gutxituetako hiztunak edo nagusietakoak?**

Dudarik gabe, biak. Hizkuntza bat galtzen denean denak gara galtzaile. Hizkun-

JOSU ETXEBARRIOSTE

tza menperatzaileen ikasketa sustatzera jotzen dugu, baina hizkuntza horietako hiztunak ere besteak ikasi beharraz jabetzeko behar du genituzke, haiek ere ezinbestekoak baitira hizkuntz aniztasuna babes-

teko. Hemen, adibidez, euskaldunek bere hizkuntzari uko egiten ematen dute eguna. Horregatik, aldageta bi aldeetan egin behar da, bizikidetzarako askoz aberasgarriagoa izango litzatekeelako.